

CARMEN MONTÓN
Estoclm. Servei especial

Filla d'octubre és el segon llibre de l'escriptora sueca Linda Boström Knausgård que es tradueix al català (editorial Les Hores, i Gatopard en castellà, amb el títol de *Niña de octubre*). La protagonista i narradora és una noia que, com l'autora, pateix trastorn bipolar i durant diversos períodes és internada en un centre psiquiàtric i sotmesa per força a teràpia electroconvulsiva (TEC), el que abans es coneixia com a electroxoc.

És un llibre en què la narradora i la protagonista són la mateixa persona. El relat té molt a veure amb les vivències de l'escriptora, tot i que ella insisteix que la seva obra no és una autobiografia, sinó una novel·la en què recorre a la seva realitat per inspirar-se. "Gairebé tot ho he viscut en la realitat, però no és una autobiografia", afgeix. "La protagonista és bipolar i jo també soc bipolar. Vaig voler narrar alguns aspectes de la psiquiatria sueca i em va semblar més honest si recorria a la meva pròpia experiència".

Ens trobem en un dels seus cafès preferits, al pintoresc Barri Sud d'Estoclm, un local petit, freqüentat per estudiants. Linda Boström és alta, de pell molt blanca i ulls grisos i malenconiosos que li donen una aparença reservada i vulnerable. A mesura que transcorre l'entrevista, la seva actitud es fa menys reservada, tot i que "prefereixo no parlar sobre la meva vida privada", apunta.

Ja en les primeres frases del llibre l'autora lanza una dura venjança contra la psiquiatria sueca: "M'agradaria explicar-ho tot sobre la fàbrica. Ja no puc. Aviat no recordaré els meus dies ni les meves nits ni perquè vaig néixer. Només puc dir que vaig estar-m'hi durant diversos períodes i que van sotmetre el meu cervell a una quantitat tan gran de corrent elèctric que estaven segurs que

L'autora sueca Linda Boström publica 'Filla d'octubre', un relat en què qüestiona la teràpia electroconvulsiva

"Un tractament contra la teva voluntat és un abús"

STAFFAN LOWSTEDT/SVD / AFP

L'escriptora sueca Linda Boström Knausgård

no seria capaç d'escriure això".

Linda Boström Knausgård pateix un trastorn bipolar i sap de què parla quan al seu llibre narra episodis sobre la salut mental de la protagonista. Entre el 2013 i el 2017 va ser internada durant diversos períodes en un centre psi-

quiàtric suec i va ser sotmesa contra la seva voluntat a teràpia electroconvulsiva (TEC). Molts metges consideren que aquesta teràpia és molt efectiva per treure un pacient d'una depressió profunda, però un gran nombre d'experts la qüestionen pels possibles

efectes secundaris, incloent-hi la pèrdua de la memòria.

El recinte on li aplicaven aquests tractaments és anomenat per l'autora com "la fàbrica". "El sobrenom em va sorgir al cap quan vaig començar a sentir-me tractada com a part d'un ramat de malalts amb símptomes semblants als meus i no pas com un individu que requereix respecte. Després del tractament amb corrent elèctric ens portaven a tots a lliteres a la mateixa sala sense cap privacitat, sense cap mostra de respecte per la nostra integritat personal".

Amb certa rancúnia i molta irritació l'autora ens convida a la seva novel·la a endinsar-nos en aquest lloc ombrívola amb aquestes frases:

"Com ja he esmentat, aconseguien ficar-hi vint desgraciats cada matí".

"Quan s'acabava el tractament tots els pacients descansavem aliñats en unes lliteres estretes un al costat de l'altre, tan a prop que gairebé ens tocàvem. Cada un en la seva pròpia foscor, en un somni que no és possible comprendre".

Assegura que li molesten moltes coses, sobretot el fet que els metges no aclareixin als pacients les conseqüències de pèrdues de la memòria que el mètode pot portar. "Ells saben que això pot passar però no ho esmenten pas, l'únic que diuen és que aquesta teràpia és molt efectiva contra depressions greus. Per mi, el sol fet que et sotmetin a un tractament contra la teva voluntat és una forma d'abús", apunta. "Penso que hi ha certs danys psicolò-

gics que no desapareixen encara que els símptomes desapareguin durant un temps mentre duren els efectes del tractament", assenyala.

Mentre assaboreix un te txai, assenyala que a través d'aquesta novel·la ella ha intentat fer reviure diferents passatges de la seva història personal com una manera de recuperar la seva pròpia memòria. "La memòria és una cosa vital per a un escriptor, i escriure pot ser una manera de recrear alguns records", diu.

Filla d'octubre, la seva tercera novel·la, també és un relat sobre separació, solitud i dol. L'autora va estar casada amb el famós escriptor noruec Karl Ove Knausgård, de qui es va separar el 2016 i amb qui té quatre fills. Tot i que explica que "aquest és un capítol per a mi totalment acabat", el tema del divorci ocupa un lloc central a la seva novel·la. Ho explica en 176 pàgines, amb frases curtes, concises, un humor subtil i un realisme que no deixa indiferent:

"Em van sotmetre a una quantitat tan gran de corrent elèctric que es pensaven que no seria capaç d'escriure això"

"Les mentides van arribar després. Potser no mentides però sí una diferència radical sobre com hauríem de presentar als nens el relat del divorci. 'Tu havies decidit que no es digués una paraula que eres tu el que volia separar-se. No hi havia d'haver cap víctima, cap autor dels fets'. L'autora indica que "de manera general puc dir que, tot i que un divorci és una cosa molt privada, no deixa de ser una tragèdia per a tots els involucrats. Significa una enorme pèrdua i desencadena una allau de processos no només pràctics sinó existencials. Una separació t'obliga a començar-ho tot des d'un principi i això és molt dur, fa venir molta tristesa".

Melcior Comes apuja el grau de l'exigència a 'Tots els mecanismes', en què narra una trama de corrupció amb diverses tècniques

L'ambició de Mallorca

FRANCESC BOMBÍ-VILASECA
Barcelona

Corrupció, drogues, sexe, bogeria, assassinats, enfrontaments entre famílies... Melcior Comes basteix a *Tots els mecanismes* (Proa) un fresc en què dota de seu pròpia cadascun dels catorze narradors, incloent-s'hi ell mateix.

El títol mateix pot al·ludir als mecanismes de la ficció, ja que empra una gran diversitat de tècniques narratives, ja siguin narradors en primera o tercera persona, cròniques periodístiques, esborranyos de la mateixa novel·la, diàlegs creuats, declaracions judicials, cartes o monòlegs teatrals, amb una ambició que Comes

amaga però que alhora no creu que demani "un esforç intel·lectual de llicenciat en teoria de la literatura. El lector mitjà ja està molt acostumat a rebre ficcions amb aquest grau de sofisticació", en part perquè "la narrativa audiovisual ja ha educat molts lectors, a les històries que salten en el temps o diverses trames simultànies, i sembla que en literatura encara estem fent *La Caputxeta*".

"Hi ha una generació de lectors id·escriptors que pot entomar projectes més sofisticats", assegura l'autor

"El lector és intel·ligent -insisteix-, i jo volia fer un llibre que en català fos poc habitual. Dins el nostre panorama literari no hi ha molts de llibres així, potser te n'has d'anar a *Vida privada* de Sagarra, on també hi ha molta sofisticació i desmunta un món de dalt a baix, també hi ha xantatge sexual... Sembla que sempre estem fent coses molt senzilles, però tenim una generació de lectors i d'escriptors que pot entomar projectes més sofisticats".

Això no vol dir, esclar, avorrir el lector: "Una novel·la ha de ser un artefacte entretingut i, encara que ens estiguem morint, ho hem de fer amb alegria literària".

La novel·la denuncia una corrupció a tots nivells basada en fets reals: la compra fraudulenta d'uns terrenys a Mallorca per part

XAVIER CERVERA

Melcior Comes a la llibreria Ona de Barcelona

dels Torrus -família de constructors amb molta similitud als constructors Sanahuja- els fa aliar-se i enfrontar-se amb una família mallorquina, els Súbac -amb un origen que un dels seus membres converteix en mític, segons Comes amb influència de Porcel i Vilallonga-. Entremig, l'assassinat sense resoldre d'un empresari

alemany a Mallorca, Manfred Bökelmann -inspirat en el de Manfred Meisel-. Però l'autor assegura que ho va haver de rebaixar: "El meu retrat és bastant ironí i suau, perquè el nivell de tripellos, de sordidesa, que hem vist a Mallorca els darrers vint o trenta anys és brutal, una cosa insuportable a tots els nivells".

CARMEN MONTÓN
Estocolmo. Servicio especial

Niña de octubre es el segundo libro de la escritora sueca Linda Boström Knausgård que se traduce al español y catalán (Gatopardo en castellano y Les Hores en catalán bajo el título *Filla d'octubre*). La protagonista y narradora es una chica que, como la autora, sufre trastorno bipolar y durante varios períodos es internada en un centro psiquiátrico y sometida a la fuerza a terapia electroconvulsiva (TEC), lo que antes se conocía como electrochoque.

Es un libro en el que la narradora y la protagonista son la misma persona. El relato tiene mucho que ver con las vivencias de la escritora aunque ella insiste en que su obra no es una autobiografía sino una novela en la que recurre a su realidad para inspirarse. "Casi todo lo he vivido en la realidad pero no es una autobiografía", añade. "La protagonista es bipolar y yo también soy bipolar. Quise narrar algunos aspectos de la psiquiatría sueca y me pareció más honesto si recurriía a mi propia experiencia para describir esa realidad".

Nos encontramos en uno de sus cafés preferidos, en el pintoresco Barrio Sur de Estocolmo, un local pequeño, concurrido por estudiantes. Linda Boström es alta, de piel muy blanca y ojos grises y melancólicos que le dan una apariencia reservada y vulnerable. A medida que transcurre la entrevista su actitud se hace menos reservada aunque "prefiero no hablar sobre mi vida privada", apunta.

Ya en las primeras frases del libro la autora lanza un duro ajuste de cuentas contra la psiquiatría sueca: "Me gustaría contar todo acerca de la fábrica. Ya no puedo. Pronto no recordaré mis días ni mis noches ni por qué nací. Solo puedo decir que estuve allí durante varios períodos y que sometieron mi cerebro a tal cantidad de corriente eléctrica que estaban

La autora sueca Linda Boström publica 'Niña de octubre', un relato donde cuestiona la terapia electroconvulsiva

"Un tratamiento contra tu voluntad es un abuso"

La escritora sueca Linda Boström Knausgård

STAFFAN LOWSTEDT/SVD / AFP

seguros de que no sería capaz de escribir esto".

Linda Boström Knausgård sufre un trastorno bipolar y sabe de qué habla cuando en su libro narra episodios sobre la salud mental de la protagonista. Entre el 2013 y el 2017 fue internada durante varios

periodos en un centro psiquiátrico sueco sometida contra su voluntad a terapia electroconvulsiva (TEC). Muchos médicos consideran que esta terapia es muy efectiva para sacar a un paciente de una depresión profunda pero un gran número de expertos la cuestionan

por sus posibles efectos secundarios, inclusive la pérdida de la memoria.

El recinto donde le impartían estos tratamientos es apodado por la autora como "la fábrica". "El apodo surgió en mi cabeza cuando empecé a sentirme tratada como parte de un rebaño de enfermos con síntomas parecidos a los míos y no como un individuo que requiera respeto. Después del tratamiento con corriente eléctrica nos llevaban a todos en camillas a la misma sala sin ninguna privacidad, sin ninguna muestra de respeto a nuestra integridad personal".

Con cierto rencor y mucho enojo la autora nos invita en su novela a ahondarnos en ese lugar sombrío con estas frases:

"Como ya he mencionado, conseguían meter a veinte desgraciados cada mañana".

"Cuando se acababa el tratamiento todos los pacientes descansábamos alineados en unas camillas estrechas uno al lado del otro, tan cerca que casi nos rozábamos. Cada uno en su propia oscuridad, en un sueño que no es posible comprender".

Asegura que le molestan muchas cosas, sobretodo el hecho de que los médicos no le aclaren a sus pacientes las consecuencias de pérdidas de la memoria que el método puede acarrear. "Ellos saben que esto puede suceder pero no lo mencionan, lo único que dicen es que esta terapia es muy efectiva contra depresiones graves. Para mí, el solo hecho de que te sometan a un tratamiento contra tu voluntad es una forma de abuso".

apunta. "Pienso que hay ciertos daños sicológicos que no desaparecen aunque los síntomas desaparezcan por un tiempo mientras duran los efectos del tratamiento", señala.

Mientras saborea un té chai, Linda señala que, a través de esta novela ella ha intentado revivir diferentes pasajes de su historia personal como una forma de recuperar su propia memoria. "La memoria es algo vital para un escritor y escribir puede ser una forma de recrear algunos recuerdos", dice.

Niña de octubre también es un relato sobre separación, soledad y duelo. La autora estuvo casada con el famoso escritor noruego Karl Ove Knausgård de quien se separó en el 2016 y con quien tiene cuatro hijos. Aunque explica que "este es un capítulo para mí totalmente terminado", el tema del divorcio ocupa un lugar central en su novela. Lo explica en 176 páginas, con frases cortas, concisas, un humor sutil y un realismo que no deja indiferente: "Las mentiras

"Me sometieron a tal cantidad de corriente eléctrica que estaban seguros de que no sería capaz de escribir esto"

llegaron después. Quizás no mentiras pero sí una diferencia radical sobre cómo deberíamos presentar a los niños el relato del divorcio. Tu habías decidido que no se dijera una palabra de que eras tú el que quería separarse. No debía haber ninguna víctima, ningún autor de los hechos". La autora indica que "de forma general puedo decir que aunque un divorcio es algo muy privado no deja de ser una tragedia para todos los involucrados. Significa una enorme pérdida y desata una avalancha de procesos no solo prácticos sino existenciales. Una separación te obliga a comenzar todo desde un principio y eso es muy duro, produce mucha tristeza".

Melcior Comes sube el grado de exigencia con 'Tots els mecanismes', en que narra una trama de corrupción con varias técnicas

La ambición de Mallorca

FRANCESC BOMBÍ-VILASECA
Barcelona

Corrupción, drogas, sexo, locura, asesinatos, enfrentamientos entre familias... Melcior Comes construye en *Tots els mecanismes* (Proa) un fresco en que dota de voz propia a cada uno de los catorce narradores, incluyéndose él mismo.

El título puede aludir a los mecanismos de la ficción, pues utiliza gran diversidad de técnicas narrativas, ya sean narradores en primera o tercera persona, crónicas periodísticas, borradores de la misma novela, diálogos cruzados, declaraciones judiciales, cartas o monólogos teatrales, con una ambición que Comes no esconde pe-

ro que a la vez no cree que pida "un esfuerzo intelectual de licenciado en teoría de la literatura. El lector medio ya está muy acostumbrado a recibir ficciones con esta sofisticación", en parte porque "la narrativa audiovisual ha educado a muchos lectores, en las historias que saltan en el tiempo o varias tramas simultáneas, y parece que en literatura todavía estamos haciendo Caperucita".

"Hay una generación de lectores y escritores que puede acoger proyectos más sofisticados", asegura el autor

"El lector es inteligente –insiste–, y yo quería hacer un libro que en catalán fuera poco habitual. En nuestro panorama literario no hay muchos libros así, quizás *Vida privada* de Sagarra, donde también hay mucha sofisticación y desmonta un mundo de arriba abajo, también hay chantaje sexual... Parece que siempre estamos haciendo cosas muy sencillitas, pero tenemos una generación de lectores y de escritores que puede acoger proyectos más sofisticados".

Eso no significa, por supuesto, aburrir al lector: "Una novela tiene que ser un artefacto entretenido y, aunque nos estemos muriendo, lo tenemos que hacer con alegría literaria".

La novela denuncia una corrupción a todos niveles basada en hechos reales: la compra fraudulen-

Melcior Comes en la librería Ona de Barcelona

XAVIER CERVERA

ta de unos terrenos en Mallorca por parte de los Torrus –familia de constructores con similitudes con los constructores Sanahuja– los hace aliarse y enfrentarse a una familia mallorquina, los Súbac –cuyo origen uno de sus miembros convierte en mítico, según Comes con influencias de Porcel y Villa-longa–. En medio, el asesinato sin

resolver de un empresario alemán en Mallorca, Manfred Bökelmann –inspirado en el de Manfred Meisel–. Pero el autor asegura que lo tuvo que rebajar: "Mi retrato es bastante irónico y suave, porque el nivel de tejemanejes, de sordidez, que hemos visto en Mallorca los últimos veinte o treinta años es brutal, algo insoportable".